

HUMANISTISCH CENTRUM VOOR VREDESVRAAGSTUKKEN (H.C.V.V.)

Er valt de laatste 5 à 10 jaar, zowel in als buiten Nederland, een toenemende aandacht voor het vraagstuk van oorlog en vrede te constateren. Steeds meer groeperingen en personen — buiten de sectoren die zich traditioneel en professioneel met deze problematiek bezighouden (politici en militairen) — beginnen zich actief op te stellen rond het centrale maatschappelijke probleem: hoe bereiken we een duurzame vrede? Men zou deze groei in belangstelling kunnen toeschrijven aan twee — elkaar gedeeltelijk versterkende — ontwikkelingen. In de eerste plaats aan de beschikbaarheid van alles vernietigende wapens, die in een oorlog op grote schaal de menselijke soort met uitroeiing bedreigt. In de tweede plaats aan het inzicht (en de noodzaak van dat inzicht!) dat oorlogen producten zijn van maatschappelijke processen, die niet alleen toegankelijk zijn voor wetenschappelijk onderzoek, maar die ook in meerdere of mindere mate te beïnvloeden, c.q. te beheersen zijn.

Langs deze twee lijnen heeft de groeiende belangstelling zich bewogen. Aan de ene kant van een meer politiek karakter, zoals b.v. de vredesbewegingen van allerlei slag, het kernstopverdrag, de ontwapeningsbesprekingen e.d. Aan de andere kant activiteiten van wetenschappelijke aard, waarvan de oprichting van polemologische instituten een voorbeeld is. In ons land kan men denken aan het eerste en meest bekende Polemologisch Instituut van de Universiteit van Groningen, maar ook aan soortgelijke instituten van andere universiteiten, terwijl de recente oprichting (1969) van het Nationaal Instituut voor Vredesvraagstukken het belang onderstreept dat de Nederlandse regering hecht aan voorlichting over en studie van vredesvraagstukken.

Hoewel van oudsher in kringen van het Humanistisch Verbond (H.V.) belangstelling voor deze vraagstukken heeft bestaan, werd de laatste tijd steeds sterker de behoefte gevoeld — zowel bij vele leden als bij het bestuur — aan deze essentiële problematiek veel meer aandacht te geven. Een gefundeerde positiebepaling t.a.v. de hierboven aangeduide twee ontwikkelingstendenties op dit terrein, vereiste een meer permanente bemoeienis. Het H.V. heeft daarom gemeend een Humanistisch Centrum voor Vredesvraagstukken (H.C.V.V.) te moeten oprichten. In overeenstemming met de gedecentraliseerde werkwijze, waartoe het Verbond op zijn laatste congres heeft besloten, zal deze „werkstichting” in hoge mate zelfstandig kunnen opereren.

De oprichting van een humanistisch centrum is uit-

drukkelijk niet geïnspireerd vanuit de overweging dat een aparte humanistische benadering van het vredesvraagstuk noodzakelijk is. Primair staat de activering van de belangstelling voor en stellingname in vredesvraagstukken in humanistische en buitenkerkelijke kring. Daarnaast acht het centrum van belang ernaar te streven om in samenwerking met andere groeperingen de belangstelling voor en de stellingname in het vredesvraagstuk te activeren. Met de oprichting van het H.C.V.V. meent het de versterking van de krachten, zowel in eigen Humanistisch Verbond een bijdrage te leveren aan kring als daarbuiten, die zich op enigerlei wijze actief inzetten voor de vrede.

Het doel van de Stichting — zoals omschreven in de statuten — is het mobiliseren en activeren in de ruimste zin van het woord van in de problematiek van oorlog en vrede geïnteresseerden.

De Stichting tracht dit doel te bereiken o.m. door:

- bijdragen aan de meningsvorming binnen het H.V.;
- het voorbereiden van standpunten en mogelijke activiteiten van het H.V.;
- het instellen van studiegroepen, het organiseren van conferenties;
- het participeren in en zelf opzetten van acties;
- contacten met andere organisaties die zich met de vredesproblematiek bezighouden;
- het schrijven van artikelen, het deelnemen aan radio en t.v.-uitzendingen, het houden van lezingen.

Voor het op gang brengen van deze nieuwe activiteiten zal op korte termijn een wetenschappelijk medewerker worden aangesteld.

De start van het H.C.V.V. is mogelijk gemaakt door een belangrijke subsidie van de Leo Polak Stichting. De beschikbare middelen zijn echter nog te bescheiden.

Op korte termijn zal daarom een actie opgezet worden — o.a. onder de leden van het H.V. — om de financiële basis van het Centrum te versterken.

Het bestuur van het H.C.V.V., dat ook de oprichting heeft voorbereid, bestaat uit:

dr. J. Niezing, voorzitter; drs. A. Peper, secretaris; drs. A. van Ameringen, penningmeester; dr. P. Boskma, dr. E. W. Hommes, mr. dr. H. J. Roethof, mr. drs. J. P. Wildschut.

KADERKONFERENTIES

Het is reeds vele jaren gebruikelijk, dat één of tweemaal per jaar met vertegenwoordigers van de besturen van de gemeenschappen en gewesten konferenties worden gehouden, waarbij bepaalde facetten van het plaatselijke werk grondig worden besproken. Die konferenties nemen een hele zaterdag in beslag en zij worden meestal gehouden in Utrecht en Zwolle. Zo hebben wij ook in de maand november weer drie van zulke bijeenkomsten gehad, waar in totaal honderdvijfentwintig mensen aan hebben deelgenomen. Deze keer hebben wij een heel moderne conferentie-methode kunnen toepassen dankzij de medewerking van de voorzitter van de gemeenschap Zeist, *mr. J. M. Kramer*. Na een kort openingswoord werd de deelnemers gevraagd zich gedurende twintig minuten individueel te verdiepen in een aantal vragen. Daarna werden werkgroepjes van drie gevormd, die een uur de tijd kregen om drie vragen grondig door te praten en de conclusies op een groot vel papier te schrijven. Deze groepsrapporten werden aan de wand gehangen en tegelijkertijd overgetypt. Ieder kon dus onmiddellijk lezen wat in de andere groepen was besproken en bovendien kreeg ieder alles uitgetypt mee naar huis.

's Middags werden alle vragen en rapporten met de gehele groep besproken en tegen het eind in de theepauze kreeg ieder gelegenheid op een enquêteformulier zijn mening uit te spreken over het gehele gebeuren van de dag.

Op alle drie de konferenties werd de gemiddelde waardering van alle deelnemers uitgedrukt in het cijfer acht. De deelnemers konden niet alleen horen wat er gezegd werd, zij konden ook veel zien. Enerzijds op de reeds genoemde tentoonstelling van groepsrapporten en de overgetypte duplicaten daarvan, anderzijds ook op het projectiescherm, waarop met behulp van een speciale beschrijfbaar projector de hoofdlijnen van het gesprek meteen werden geprojecteerd. Na deze beschrijving van de gang van zaken laten wij hieronder nog de lijst van vragen en opdrachten volgen, die op deze konferenties zijn besproken:

VRAGEN EN OPDRACHTEN

1. Iemand overweegt lid te worden van het H.V. en vraagt u: „Wat heeft de plaatselijke gemeenschap mij te bieden?”
2. Iemand overweegt lid te worden van het H.V. en vraagt u: „Hoe kom ik meer over het H.V. te weten?”

3. Iemand overweegt lid te worden van het H.V. en vraagt u: „Wat kan ik doen voor de plaatselijke gemeenschap?”
4. Iemand voelt er niets voor lid te worden van het H.V. omdat hij/zij het een ingeslapen debatting clubje vindt. Welke argumenten vanuit de plaatselijke gemeenschap zou u aanvoeren om dit te bestrijden?
5. Welke plaatselijke activiteiten trekken naar uw mening nieuwe leden het meest aan?
6. Welke activiteiten ontwikkelt uw gemeenschap op dit moment? Vindt u 1 of meer overbodig? Zo ja, welke en waarom?
7. Welke activiteiten ontwikkelt uw gemeenschap op dit moment? Zou u nieuwe activiteiten willen starten? Zo ja, welke en waarom?
8. Welke activiteiten ontwikkelt uw gemeenschap op dit moment? Zijn er die slecht functioneren? Zo ja, welke en wat is naar uw mening daarvan de oorzaak?
9. Welke activiteiten ontwikkelt uw gemeenschap op dit moment? Zou u nieuwe activiteiten willen starten? Zo ja, welke en hoe zou u dit aanpakken?
10. Welke activiteiten ontwikkelt uw gemeenschap op dit moment? Welke trekken de meeste belangstelling? Wat is naar uw mening hiervan de oorzaak?
11. Het bestuur van een gemeenschap van ± 150 leden organiseert regelmatig de „gebruikelijke” bijeenkomsten. De gemiddelde opkomst van ± 15 is nogal teleurstellend. Wat raadt u het bestuur aan te doen?
12. Het bestuur van een pas opgericht gemeenschap van ± 50 leden vraagt u welke activiteiten (ook niet gebruikelijke) zij zouden kunnen starten. Zij vragen u ook summier aan te geven hoe zij een en ander moeten organiseren en welke hulpmiddelen beschikbaar en nodig zijn.
13. Het bestuur van een zeer actieve gemeenschap zit met het volgende probleem: Er worden regelmatig activiteiten van diverse soort georganiseerd die veel belangstelling van de leden trekken. Om nieuwe leden te krijgen zou men het publiek echter graag laten weten wat de gemeenschap heeft te bieden. Wat raadt u dit bestuur aan te doen?

14. Een gemeenschap van ± 100 leden in een gemeente met 10.000 inwoners wil zich in één jaar tijds verdubbelen. Wat raadt u hen aan?

15. In een gemeenschap van ± 200 leden klaagt men over het contact tussen de leden onderling. Welke adviezen heeft u voor het bestuur van deze gemeenschap?

Deze konferenties zijn een vruchtbare gelegenheid geweest voor de gemeenschappen om elkaar informatie te verschaffen over hun activiteiten. In vervolg hierop wekken wij de gemeenschappen op de discussies intern voort te zetten, mede met behulp van bovenstaande vragen. De besturen van de gemeenschappen kunnen de beschikking krijgen over een volledig verslag van alle drie de kaderkonferenties.

NIEUWE PENNINGMEESTER BENOEMD

Enige maanden geleden heeft de heer H. J. Beuke zijn functie van penningmeester van het H.V. neergelegd aangezien zijn functie van wethouder hem zoveel tijd kostte, dat het hem niet langer mogelijk was de financiën van het verbond te beheren. Gelukkig bleek de heer C. Visser uit Amstelveen, penningmeester van het Centrum voor Humanistische Vorming, bereid de taak van de algemeen penningmeester op zich te nemen, waarmee hij overigens het penningmeesterschap van het Centrum moest neerleggen. De Verbondsraad benoemde de heer Visser in zijn nieuwe functie in de vergadering van 31 oktober 1970.

KONGRES 1971

Als u dit nummer van In en Om ontvangt is de eerste ronde van de voorbereiding voor ons komende kongres reeds afgesloten. Tot 9 januari konden de gemeenschappen namelijk voorstellen indienen. De ingediende voorstellen gaan, met een pre-advies van het hoofdbestuur vóór 6 februari terug naar de gemeenschappen ter bespreking en eventueel amendering. De amendementen moeten dan weer vóór 20 maart bij het hoofdbestuur op tafel liggen. Intussen wordt er ook hard gewerkt aan het jaarverslag, dat uiterlijk 24 april bij de gemeenschappen moet zijn. De lezers van In en Om krijgen de voorstellen en amendementen volledig in dit blad onder ogen alsmede een samenvatting van het jaarverslag. Het kongres zal worden gehouden in het hart van Amsterdam, in het gebouw „De Brakke Grond”.

Geestelijke volksgezondheid en geestelijke verzorging

De Humanistische stichting voor geestelijke volksgezondheid is een werkstichting van het HV sedert december 1969. September jl. stelde men een eigen sekretariaat in, aldus de stichting een meer eigen gezicht gevend. In opdracht van het hoofdbestuur houdt zij zich bezig met de humanistische geestelijke verzorging, zoals die door omstreeks tweehonderd vrijwillige en veertig professionele, veelal speciaal daartoe opgeleide raadslieden geboden wordt in verschillende maatschappelijke verbanden: gevangenissen, universiteiten, het leger, industrie en arbeiderskampen, ziekenhuizen, bejaardencentra, en, voor iedereen, door plaatselijke raadslieden. Elk werkterrein stelt eigen eisen, de omstandigheden verschillen sterk. Een aantal raadslieden is in rijksdienst, aangesteld vanwege het Verbond, een aantal wordt gesubsidieerd (we hebben te doen met vijf subsidiërende departementen). Grote delen van het werk moeten echter nog steeds uit eigen middelen bekostigd worden. Ook inhoudelijk zijn er verschillen, deels door een tekort aan onderlinge communicatie, deels wellicht onvermijdelijk, samenhangende met de omstandigheden in een sektor.

Tot nu toe vinden de eigenlijke geestelijke volksgezondheids-activiteiten van de stichting weinig aansluiting met de geestelijke verzorging. Dit ondanks organisatorische mogelijkheden en ideële aanknopingspunten. Wat dit laatste betreft, men kan zonder meer stellen dat er momenteel in de geest, volksgezondheid sprake is van een humaniserende tendens: men erkent de mens als kiezend wezen, in plaats van in hem een patiënt te zien, die moet worden aangepast. Men onderkent dat vaak structuren de zelfbeschikking en de gezondheid van het individu belemmeren, en wil dan ook iets aan die structuren doen, ze menswaardiger maken.

Organisatorisch is er evenzeer een sterke tendens tot vernieuwing. De landelijke, verzuielde organisaties zullen waarschijnlijk nog in 1971 fuseren. De discussie daarover wordt in grote openheid gevoerd. Het te vormen „nationaal samenwerkingsorgaan” krijgt een gedemocratiseerde structuur, zal open staan voor de bevolking, zich maatschappij-krities opstellen, intern een werkmatschap zonder onaantastbare machtsposities vormen. Als humanistische stichting doen we mee aan de fusiegesprekken, proberen daarnaast een aandeel te leveren in het denken over problemen met belangrijke geest. gezondheidsaspecten (of in het algemeen: welzijns-aspekten), zoals hulp bij ongewenste zwangerschap, drugs etc., deels in samenwerking met de stichting Socrates. Het is heel goed denkbaar dat ook ons werk van geestelijke verzorging, hoewel historisch gegroeid als een tegenhanger van het pastoraat, erkenning vindt als een stuk geestelijke gezondheidszorg, zeker als men de moderne inzichten daarover in aanmerking neemt.

Een bezwaar is echter dat noch onder de raadslieden, noch onder de leden van het Verbond door velen in deze richting wordt meegedacht. Geïnteresseerden wordt daarom dringend verzocht zich te melden. Een van de, niet noodzakelijk veel tijd vergende, mogelijkheden is deelname aan, naar keuze, één van de zeven thema- en aktiegroepen, die, geïnitieerd door de Nationale Federatie voor Geestelijke Volksgezondheid, zich bezighouden met aspecten van de geestelijke gezondheidszorg. In aansluiting daarop wordt in eigen kring over de konsekventies gesproken. Inlichtingen en dokumentatie zijn verkrijgbaar bij de HSGV, Centraal Bureau, Oude Gracht 152 te Utrecht, telefoon 030-24641, toestel 13, het adres voor al uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Drs. Marten Hoekstra, stafmedewerker

CENTRALE CONTRIBUTIE-INNING

Op een overeenkomstige wijze als verschillende andere verenigingen zulks in de laatste jaren reeds hebben gedaan, zal ook het Humanistisch Verbond met ingang van 1971 overgaan tot centrale contributie-inning. De betaling zal gaan lopen via de postgiro en ieder kan naar keuze per jaar, per halfjaar of per kwartaal betalen. Er dient dan geen contributie meer aan de penningmeesters van de plaatselijke gemeenschappen te worden overgemaakt. In de loop van de maand maart ontvangen alle leden

een brief met nadere uitleg van de nieuwe gang van zaken en een accept-girokaart. Er zijn op dit moment reeds een aantal contributies over 1971 betaald en de overgang zal ongetwijfeld hier en daar tot administratieve misverstanden aanleiding geven. Maar als de zaak eenmaal loopt betekent deze nieuwe werkwijze een belangrijke vereenvoudiging van dit onderdeel van ons werk.

Intussen verzoeken wij alle leden even te wachten met het betalen van hun contributie tot zij nadere mededelingen hebben ontvangen.

HUMANISTISCH VORMINGS-ONDERWIJS

Er zijn op het ogenblik 20 vormingsleiders werkzaam in het onderwijs. Hiervan geven zeven hvo in basisscholen, één in een LTS, drie in brugklassen van scholengemeenschappen en mavo en negen in pedagogische akademies. Van laatst genoemde negen geven vijf kennis van het geestelijk leven i.p.v. humanistisch vormingsonderwijs. Totaal worden 51 groepen bereikt omvattende ongeveer 740 kinderen.

De vraag naar vormingsleiders komt op het ogenblik bijna uitsluitend van de ouders van basisscholen. Indien we er in slagen aan de vraag voor het schooljaar 1971/72 te voldoen, dan zullen er 37 vormingsleiders aan 80 groepen ongeveer 1165 leerlingen omvattende hvo geven.

VERBONDSRAAD

De verbondsraad is een college, dat het hoofdbestuur van advies dient bij het bepalen van het te voeren beleid. De raad bestaat uit achtendertig, door het congres gekozen leden plus het gehele hoofdbestuur plus de functionarissen in dienst van het verbond. De laatsten hebben geen stemrecht. Bovendien worden de vergaderingen bijgewoond door een vertegenwoordiging van de humanistische studentenvereniging Socrates alsmede door een tweetal waarnemers van de zijde van de R.K. kerk. Dit laatste als tegenprestatie tegenover onze vertegenwoordigingen bij het pastoraal concilie en enkele andere katholieke colleges.

De verbondsraad vergadert gewoonlijk een drietal keren per jaar. Het is zo langzamerhand gewoonte geworden de vergadering te beginnen met een uitvoerig overzicht van de werkzaamheden van het hoofdbestuur sedert de vorige vergadering. De voornaamste punten van de vergadering van 20 juni waren vervolgens: het functioneren van de verbondsraad zelf en een eerste bespreking van de resultaten van de in het voorjaar gehouden regionale discussiedagen. Op de vergadering van 31 oktober was het tweede hoofdpunt het vaststellen van de conclusies van de regionale discussiedagen. Dit stuk hebt u in het vorige nummer van In en Om kunnen lezen. De volgende vergadering van de verbondsraad zal worden gehouden op 30 januari a.s. Daar zal na het reeds genoemde vastpunt de begroting voor 1971 en een eerste verkenning van de mogelijkheden van een grootscheepse ledenwerfaktie aanleiding geven tot diepgaande discussies.

HET GESPREKSGROEPEN- WERK

In een groot aantal gemeenschappen zijn de groeps gesprekken weer gestart. Er zijn groepen uitsluitend bestaande uit leden van het HV. Er zijn een groeiend aantal groepen die meedoen aan „Samenscholing”. „Samenscholing” is een project opgezet door het NIVON vorig jaar. De bedoeling is personen van verschillende geloofs- en levensovertuiging, van uiteenlopende politieke opvattingen, georganiseerd of niet er toe te brengen met elkaar te gaan praten. Van HV zijde hebben we aangeboden hieraan aandacht te besteden en deze mogelijkheid ook onze leden en sympathisanten voor te leggen. Inmiddels zijn in oktober een aantal gespreks-groepen mee gaan doen aan „samen-scholing”.

DOKUMENTATIE VOOR GROEPSGESPREKKEN.

1. Wat is vrije tijd? Waarom is vrije tijd een probleem? Zelfwording in vrijheid. Dat kunt u allemaal lezen in „EEN NIEUWE VRIJHEID, CREATIVITEIT EN VRIJE TIJD, geschreven door prof. dr. R. C. Kwant. Het is een uitgave van N. Samsom nv, Alphen a.d. Rijn.

HET SPEL IN ONZE HUIDIGE MAATSCHAPPIJ

2. Hierover kunt u lezen in De Moralist, uitgave van de werkgemeen-

schap leraars voor ethiek, nummer 72-73 van september-november 1970. De schrijver, H. Lauwers tracht aan te geven de ethiek die zich in het spel openbaart. Voor twijfelaars onder de vormingsleiders aan te bevelen om te lezen. Bestel een exemplaar bij A. Hansoul, Regentiestraat 37, St. Nikolaas, België.

In het blad „De Moralist” kunt u overigens veel goede gespreksstof vinden. Over het onderwerp „spel” kunt u naast het bovengenoemde nummer van „De Moralist” ook nog interessante beschouwingen vinden in het nummer van mei 1970 van het tijdschrift „Wijsgerig Perspectief” (uitg. Meulenhoff-Bruna) met artikelen over „arbeid en spel in drie culturen”.

3. Belangrijke gespreksstof biedt ook het boekje van dr. F. Boerwinkel: „INCLUSIEF DENKEN”, uitgave van de Werkgroep 2000, prijs f 6,25.

4. Ongetwijfeld zullen er ook groepen zijn, die belangstelling hebben voor het onderwerp: „vormingswerk”. Daartoe biedt de brochure van het Ned. Centrum voor Volksontwikkeling, getiteld: „LEREN LEVEN LEVENSLANG” een goede leidraad. Verkrijgbaar door f 1,— over te schrijven op girorekening no: 1263966 t.n.v. het N.C.V.O. te Amersfoort met vermelding van het verlangde.

Belangstellenden voor gespreks-groepen dienen zich te wenden tot het bestuur van hun gemeenschap.

UW BOEK PER POST

Annet van Battum:

Erasmus, rebel tegen wil en dank
176 blz. 100 illustraties f 12,50

Peter L. Berger:

Sociologisch denken
198 blz. f 11,—

A. L. Constandse:

Geschiedenis van het humanisme in nederland
200 blz. f 8,90

Erich Fromm:

De angst voor de vrijheid
224 blz. f 9,90

De zelfstandige mens

206 blz. f 9,90

De gezonde samenleving

274 blz. f 12,90

Liefhebben, een kunst, een kunde

176 blz. f 9,90

Psychoanalyse en religie

156 blz. f 9,90

Julian Huxley:

Essays van een humanist
263 blz. f 14,90

Religie zonder openbaring

208 blz. f 9,80

C. A. Mennincke:

De tegenwoordige stand van het wijsgerig denken
164 blz. f 5,50

R. D. Laing:

Strategie van de ervaring
125 blz. f 9,25

Pico della Mirandola:

Over de menselijke waardigheid
55 blz. f 6,90

J. P. van Praag e.a.:

Rede en religie in het humanisme
250 blz. f 11,50

De dag ligt nog voor ons

214 blz. geb. f 14,90 ingen. f 11,90

Libbe van der Wal:

Kennis van goed en kwaad
270 blz. f 7,90

C. H. Schonk:

Humanisme, ook uw kijk op het leven?
96 blz. f 4,50

H. J. Blackham e.a.:

Bezwaren tegen het humanisme
158 blz. f 3,75

G. A. van Klinkenberg:

Een tuin in de wildernis
214 blz. f 19,50

Leo Apostel:

De humanismen en het humanisme
71 blz. f 4,—

Bestellingen door storting of overschrijving op giro 58 — Humanistische Pers, Utrecht.

Wist U dat

het Steunfonds in 1970 tot en met de maand november 16238 giften heeft ontvangen met een totaal bedrag van f 228.813,92. . . .

dit betekent dat er een verheugende groei heeft plaats gevonden omdat in het voorafgaande jaar in dezelfde periode 13117 giften werden ontvangen met een totaal bedrag van f 158.601,77. . . .

dit resultaat slechts kon worden bereikt doordat zo velen ons hun bijdrage hebben gezonden. . . .

het bestuur van het Steunfonds u allen hiervoor hartelijk dankt. . . .

het hoopt, dat u ook hebt medegewerkt, om de St. Nikolaasactie tot een succes te maken. . . .

het er tenslotte op vertrouwt, dat het ook in de toekomst weer niet tevergeefs een beroep op uw medewerking zal kunnen doen. . . .

het u voor 1971 het allerbeste wenst!

**STEUNFONDS PRAKTISCH HUMANISME
GIRO 6168 AMERSFOORT**